

RCL.DPiO 5604-86/14

ANALIZA
WYROKU TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO
Z DNIA 21 LIPCA 2014 R., SYGN. AKT K 36/13

I. INFORMACJE O ORZECZENIU:

1. Metryka orzeczenia:

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 lipca 2014 r., sygn. akt K 36/13. Sentencja orzeczenia została ogłoszona w dniu 30 lipca 2014 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej pod poz. 1002.

2. Sentencja orzeczenia:

Przepisy:

- 1) **art. 126 ust. 1 pkt 1** ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.), w części obejmującej wyrazy „w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym”,
  - 2) **art. 126 ust. 1 pkt 2 i 3** ww. ustawy, w części obejmującej wyrazy „w pogłowie zwierząt gospodarskich”,
  - 3) **art. 126 ust. 1 pkt 4** ww. ustawy, w części obejmującej wyrazy „w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych”,
  - 4) **art. 126 ust. 4** ww. ustawy w zakresie, w jakim ogranicza grono podmiotów, które mogą współdziałać z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego – z dyrektorem tego parku, co do sposobów zabezpieczania przed szkodami powodowanymi przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1, do właścicieli lub użytkowników gospodarstw rolnych i leśnych oraz w zakresie, w jakim ogranicza mienie, które podlega zabezpieczeniu
- są niezgodne z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Utrata mocy obowiązującej niekonstytucyjnej regulacji:

W przypadku przepisów art. 126 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”, Trybunał Konstytucyjny

stwierdził niekonstytucyjność tych przepisów w częściach wskazanych w sentencji wyroku, w których zróżnicowanie wprowadzone przez ww. ustawę nie spełnia konstytucyjnego wymogu równej ochrony praw majątkowych. Tym samym przepisy te utraciły moc obowiązującą we wskazanych w sentencji częściach z dniem ogłoszenia wyroku, tj. z dniem 30 lipca 2014 r.

Z kolei art. 126 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, z uwagi na zakresowy charakter stwierdzonej niekonstytucyjności, nie utracił mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia niniejszego wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Bowiem w tym przypadku, na skutek stwierdzonej niekonstytucyjności, z systemu prawa wyeliminowana została norma wywiedziona z tego przepisu, w zakresie w jakim ogranicza grono podmiotów, które mogą współdziałać z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego – z dyrektorem tego parku, w sprawie sposobów zabezpieczania przed szkodami powodowanymi przez zwierzęta, do właścicieli lub użytkowników gospodarstw rolnych i leśnych, oraz w zakresie, w jakim ogranicza mienie, które podlega zabezpieczeniu.

4. Stan prawny (na gruncie którego wydano orzeczenie):

W niniejszej sprawie, stan prawny objęty orzekaniem przez Trybunał Konstytucyjny pozostaje w ścisłym związku z problemem rozstrzyganym w wyroku z dnia 3 lipca 2013 r., o sygn. akt P 49/11, w którym stwierdzono niekonstytucyjność art. 126 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody, w zakresie, w jakim ogranicza odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez bobry wyłącznie do szkód powstałych w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim. Już na gruncie tamtej sprawy Trybunał stwierdził, że nieustanowienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez bobry w działkach pełniących funkcję rekreacyjną, w sytuacji przyznania takiego odszkodowania za szkody wyrządzone w gospodarstwach rolnym, leśnym i rybackim, narusza standard wynikający z art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji.

Odnosząc się do tła prawnego dla orzekania przez Trybunał w sprawie o sygn. P 49/11, jak i w sprawie niniejszej, należy zauważyć, że ustawa o ochronie przyrody w art. 2 wskazuje, iż celem ustanawianej nią ochrony jest zachowanie, zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów, tworów i składników przyrody, w tym m. in. zwierząt objętych ochroną gatunkową, która może mieć charakter ścisły lub częściowy. Zapewnieniu tej ochrony sprzyjać mają różnego rodzaju zakazy, jakie mogą być wprowadzone w stosunku do gatunków objętych ochroną gatunkową, ustanawiane w art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody, jak np. zakaz: umyślnego niszczenia (art. 51 ust. 1 pkt 1), pozyskiwania lub zbioru

(art. 51 ust. 1 pkt 6), umyślnego zabijania (art. 52 ust. 1 pkt 1), umyślnego okaleczania lub chwywania (art. 52 ust. 1 pkt 2). Wprowadzone zakazy nie mają jednak charakteru absolutnego, gdyż ustawodawca przewidział możliwość odstąpienia od nich o ile brak będzie rozwiązań alternatywnych, zaś odstępstwa te będą szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów (art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody). Ponadto ustawa pozostawiła ministrowi właściwemu do spraw środowiska (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa) określenie, w drodze rozporządzeń, gatunków roślin, zwierząt i grzybów, objętych ochroną gatunkową oraz wskazanie, które z ustawowych zakazów oraz odstępstw od tych zakazów będą właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup roślin, zwierząt i grzybów (art. 48-50 ustawy o ochronie przyrody). Przedmiotowe upoważnienie, w przypadku gatunków zwierząt chronionych, Minister Środowiska zrealizował wydając rozporządzenie z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419), określając w nim gatunki dziko występujących zwierząt objętych ochroną ścisłą oraz częściową.

Przepisy ustawy o ochronie przyrody wprowadzają samodzielne podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa za skutki prawne objęcia ochroną pewnych gatunków zwierząt. W art. 126 w ust. 1 pkt 1-4 ustawy o ochronie przyrody, ustawodawca przewidział odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez określone zwierzęta objęte ochroną gatunkową (tj. żubry, wilki, rysie oraz niedźwiedzie), jednocześnie ograniczając tę odpowiedzialność do szkód wyrządzonych we wskazanych w tym przepisie rodzajach mienia (w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym – pkt – 1; w pogłowie zwierząt gospodarskich – pkt 2 i 3; w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych – pkt 4). Charakteryzując zasady odpowiedzialności uregulowanej w art. 126 ustawy o ochronie przyrody, należy wskazać, iż jest to odpowiedzialność deliktowa. Bowiem, jak wskazano w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 5 marca 2010 r., sygn. akt I ACa 6/10: „Czynem niedozwolonym w rozumieniu prawa cywilnego jest nie tylko czyn zabroniony przez prawo, ale także tego rodzaju zdarzenia prawne, w związku z zaistnieniem których ustawodawca nakłada na zobowiązanego obowiązek naprawienia szkody wynikającej z tych zdarzeń.”. Równocześnie na podstawie art. 26 ust. 2 ww. ustawy, odpowiedzialność Skarbu Państwa ograniczono do tzw. szkód rzeczywistych (*damnum emergens*). Ponadto z uwagi na przewidziane w art. 126

ust. 6 ww. ustawy przypadki kiedy odszkodowanie nie przysługuje, jest to odpowiedzialność obiektywna, ale nie absolutna.

Z kolei w art. 126 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, ustawodawca wprowadził możliwość współdziałania właściciela lub użytkownika gospodarstwa rolnego z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego – z dyrektorem parku narodowego, w zakresie sposobu zabezpieczenia upraw i płodów rolnych, lasów oraz zwierząt, o których mowa w art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. W związku z powyższym możliwość współdziałania w zapobieganiu powstaniu szkód została ograniczona do konkretnego mienia oraz do wąskiego katalogu zwierząt określonych w art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, nie przewidując takiej możliwości w przypadku innego rodzaju mienia oraz wszystkich innych zwierząt objętych ochroną gatunkową. Konsekwencją braku możliwości współdziałania właścicieli lub użytkowników gospodarstw rolnych i leśnych jest pozbawienie ich prawa do odszkodowania za szkody, gdyż zgodnie z art. 126 ust. 6 pkt 2 lit. b ustawy o ochronie przyrody nie przysługuje ono wówczas, gdy poszkodowany nie wyraził zgody na budowę urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom.

5. Powołany wzorzec konstytucyjny:

Konstytucyjnym wzorcem kontroli przyjętym w niniejszej sprawie, obok art. 64 ust. 2 Konstytucji, jest art. 32 ust. 1 ustanawiający zasadę równości wobec prawa, która wymaga, aby wszystkie podmioty prawa, charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, były traktowane równo, czyli według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (por. np. wyrok z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt SK 2/10, oraz wyrok z 11 kwietnia 1994 r., sygn. akt K 10/93).

Jak wskazuje Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie zasada równości nie ma charakteru absolutnego, albowiem dopuszczalne jest odmienne traktowanie adresatów norm prawnych odznaczających się cechami wspólnymi w przypadku, gdy odstępstwa od zasady równości: mają charakter relewantny – pozostają w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów, w których zawarta jest kontrolowana norma, oraz służą realizacji tego celu i treści, są proporcjonalne – waga interesu naruszonego przez nierówne traktowanie podmiotów podobnych, musi być zbilansowana z interesami, którym służy owo nierówne traktowanie, uzasadnione są innymi wartościami, zasadami i normami konstytucyjnymi, stanowiącymi podstawę dla odmiennego traktowania podmiotów

podobnych.

W ścisłym związku z przedmiotowym wzorcem pozostaje art. 64 ust. 2 Konstytucji, przewidujący równą dla wszystkich ochronę własności, innych praw majątkowych oraz prawa dziedziczenia. Podobnie jak w przypadku wyroku o sygn. akt P 49/11, Trybunał Konstytucyjny zaznaczył, że naruszenia prawa własności należałoby raczej doszukiwać się w zakazach określonych w ustawie o ochronie przyrody, przewidujących brak możliwości podejmowania działań, mających na celu zapobieżenie szkodom powstałym w związku z zachowaniem zwierząt objętych ochroną gatunkową. Jednak także i w tym przypadku, ze względu na granice wniosku, gdzie kwestionowano jedynie brak możliwości żądania od Skarbu Państwa odszkodowania, Trybunał nie badał przepisów ustawy o ochronie przyrody ustanawiających zakazy odnoszące się do braku możliwości podejmowania działań mających zapobiegać szkodom w posiadanym mieniu, wynikających z zachowań chronionego gatunku.

Tym samym, zdaniem Trybunału, zarzuty mające uzasadniać naruszenie prawa własności należało rozpatrywać w kontekście chronionych przez art. 64 ust. 2 Konstytucji innych praw majątkowych. Bowiem, jak podkreślono w uzasadnieniu do niniejszego wyroku, nawet pomimo braku w polskim porządku prawnym „konstytucyjnego prawa do odszkodowania” jako takiego i przesądzeniu w Konstytucji jedynie o „wynagrodzeniu szkody” wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie władzy publicznej (a nie o pełnym odszkodowaniu), pamiętać należy, że „prawo do odszkodowania, jako prawo majątkowe, podlega konstytucyjnej ochronie, a jego ograniczenia nie mogą zamykać drogi sądowej ani prowadzić do naruszenia zasady równej ochrony praw majątkowych”.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji wszystkie podmioty mające wspólną cechę relewantną powinny być traktowane w taki sam sposób. Jednakże właściciele nieruchomości, na której doszło do wyrządzenia szkody przez zwierzęta wskazane w art. 126 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o ochronie przyrody, należący do jednej kategorii podmiotów zostali potraktowani w sposób zróżnicowany, w zależności od tego w jakim mieniu szkoda została wyrządzona.

Wprawdzie ustawodawca ma swobodę w zakresie wskazania podmiotów uprawnionych do odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, rodzaju uszczerbku oraz przesłanek przyznania tego odszkodowania, niemniej jednak wprowadzane rozwiązania przewidujące wyróżnienie pewnych dóbr objętych ochroną odszkodowawczą muszą być adekwatne i uzasadnione z punktu widzenia wartości chronionych konstytucyjnie.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, w przypadku kształtowania mechanizmu odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez zwierzęta wskazane

w art. 126 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o ochronie przyrody, bez znaczenia jest to, czy uszczerbek powstał w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym, w pogłowie zwierząt gospodarskich, w pasiekach, czy w innym rodzaju mienia. Zatem brak jest okoliczności przemawiających za odstąpieniem od zapewnienia równej dla wszystkich ochrony prawna własności i innych praw majątkowych, wynikającej z art. 64 ust. 2 Konstytucji. Za wprowadzonym zróżnicowaniem w zakresie ochrony odszkodowawczej nie przemawia przede wszystkim potrzeba zagwarantowania przestrzegania innych wartości konstytucyjnych. Ponadto zróżnicowanie to nie pozostaje w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów ustawy o ochronie przyrody. Wręcz przeciwnie, jak zaznacza Trybunał, mechanizm ochrony gatunkowej ukształtowany w ustawie o ochronie przyrody „przenosi koszt [jej] funkcjonowania (...) na wybrane podmioty, które w przeważającej części wypadków muszą godzić się na znoszenie zachowań zwierząt objętych ochroną gatunkową, nawet jeśli powodują szkody w dobrach będących własnością tych podmiotów”.

W świetle powyższego, w analizowanym wyroku Trybunał podzielił stanowisko wyrażone w wyroku o sygn. P 49/11 wskazując, że mimo, iż z samej Konstytucji nie wynika prawo podmiotowe, którego treścią jest odszkodowanie ze środków Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez zwierzęta podlegające ochronie gatunkowej, to jednak skoro ustawodawca przyznaje na podstawie rozwiązań ustawowych takie prawo wybranym podmiotom, to musi respektując zasady konstytucyjne, uwzględnić możliwość dochodzenia tego prawa także przez inne podmioty charakteryzujące się tą samą cechą istotną. Tym samym „brak możliwości żądania na gruncie ustawy o ochronie przyrody odszkodowania ze środków Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez żubry, wilki, rysie i niedźwiedzie w mieniu innym niż określone w art. 126 ust. 1 pkt 1-4 wskazuje, że ma miejsce nieuzasadniona konstytucyjnie ingerencja władzy publicznej w sferę interesów ekonomicznych jednostki”.

Odnosząc się zaś do art. 126 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, który ograniczył katalog podmiotów mogących współdziałać z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego – z dyrektorem tego parku, w zakresie zabezpieczenia upraw i płodów rolnych, lasów oraz zwierząt gospodarskich przed szkodami powodowanymi przez zwierzęta wskazane w art. 126 ust. 1 ww. ustawy, wyłącznie do właścicieli lub użytkowników gospodarstw rolnych i leśnych, Trybunał podkreślił także, że ograniczenia te nie znajdują żadnego uzasadnienia w świetle norm konstytucyjnych. Nie dopatrył się on również na gruncie samej ustawy o ochronie przyrody jakichkolwiek okoliczności mogących przemawiać za takim ukształtowaniem zakresu podmiotowego zaskarżonej regulacji, które pozbawiało

ochrony części podmiotów należących do tej samej klasy.

Tym samym pozbawienie części podmiotów, które są potencjalnie narażone na szkody w wyniku działań żubrów, wilków, rysi i niedźwiedzi, możliwości współpracy z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska albo dyrektorem parku narodowego mającej na celu zapobieganie takim szkodom, należało również uznać za naruszające zasadę równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) oraz zasadę równej ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji). Tym bardziej, że konsekwencją braku możliwości współdziałania właścicieli lub użytkowników gospodarstw rolnych i leśnych jest pozbawienie ich prawa do odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta określone w art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (art. 126 ust. 6 pkt 2 lit. b).

II. SKUTKI ORZECZENIA:

W związku z tym, że odnośnie art. 126 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o ochronie przyrody Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność tych przepisów w częściach wskazanych w sentencji wyroku, w których zróżnicowanie wprowadzone przez ww. ustawę nie spełnia konstytucyjnego wymogu równej ochrony praw majątkowych, przepisy te utraciły moc obowiązującą w częściach wskazanych w sentencji wyroku.

Jednocześnie w przypadku art. 126 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody analizowany wyrok ma charakter zakresowy, zatem nie powoduje uchylecia zakwestionowanego przepisu. Wyrok ten nie zmienia również brzmienia przedmiotowej regulacji. Jednak z uwagi na fakt, iż zakwestionowany przepis stracił domniemanie konstytucyjności – w zakresie, w jakim ogranicza grono podmiotów, które mogą współdziałać z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska albo z dyrektorem parku narodowego, w sprawie sposobów zabezpieczania przed szkodami powodowanymi przez zwierzęta, do właścicieli lub użytkowników gospodarstw rolnych i leśnych, oraz w zakresie, w jakim ogranicza mienie, które podlega zabezpieczeniu – od dnia publikacji wyroku przepis ten winien być stosowany w sposób zgodny z Konstytucją.

III. WSKAZÓWKI DLA PRAWODAWCY:

W analizowanym wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wypłata odszkodowania przez Skarb Państwa za szkody wyrządzone przez gatunki chronione nie musi być jedynym, czy nawet podstawowym, środkiem ochrony, jaki należałoby przewidzieć na gruncie przepisów ustawy o ochronie przyrody. Ponadto nie każda szkoda wyrządzona przez gatunek chroniony powinna podlegać automatycznemu wyrównaniu przez Skarb Państwa.

Zdaniem Trybunał zdecydowanie najlepszym rozwiązaniem byłoby stworzenie ustawowego mechanizmu, który w sposób całościowy podchodziłby do kwestii zapobiegania wyrządzania szkód przez dzikie zwierzęta poddane specjalnej ochronie gatunkowej. Dlatego też, w ramach tego mechanizmu należałoby również przewidzieć system prewencyjnego współdziałania właścicieli zagrożonej nieruchomości z właściwymi organami władzy publicznej.

IV. WYKONANIE ORZECZENIA:

1. Potrzeba wykonania orzeczenia:

Mając na uwadze, że Trybunał Konstytucyjny w niniejszym wyroku orzekł o niekonstytucyjności art. 126 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o ochronie przyrody w częściach wskazanych w sentencji wyroku, począwszy od dnia wejścia w życie tego wyroku odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa na podstawie art. 126 ust. 1 pkt 1-4, tj. za szkody wyrządzone przez żubry, wilki, rysie i niedźwiedzie, została ukształtowana w sposób niezależny od rodzaju mienia, w którym szkoda została wyrządzona.

Jednocześnie w przypadku art. 126 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, wejście w życie analizowanego wyroku obaliło domniemanie konstytucyjności tego przepisu. Zatem można by przyjąć pogląd, iż doszło do poszerzenia kręgu podmiotów, które będąc potencjalnie narażone na szkody w wyniku działań żubrów, wilków, rysi, niedźwiedzi oraz bobrów, mogłyby współdziałać z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska albo dyrektorem parku narodowego w celu zapobiegania takim szkodom, a także poszerzenia zakresu mienia podlegającego zabezpieczeniu. Tym samym krąg ten objąłby także innych właścicieli niż właściciele lub użytkownicy gospodarstw rolnych i leśnych oraz mienie inne niż tylko uprawy i płody rolne, gospodarstwo leśne oraz zwierzęta gospodarskie. Przy czym należy mieć na względzie, że jak wielokrotnie podkreślał Trybunał w swym orzecznictwie, nie jest on władny zastępować ustawodawcy, do którego obowiązków należy takie kształtowanie aktów normatywnych, aby spełniały wymogi konstytucyjne.

Niemniej jednak, niezależnie od podjętych już prac legislacyjnych zmierzających do wykonaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r., o sygn. P 49/11, w którym stwierdzono niekonstytucyjność art. 126 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody, należy podkreślić, że wykonanie przedmiotowych orzeczeń Trybunału, dotyczących kwestii odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez dzikie zwierzęta poddane specjalnej ochronie gatunkowej, powinno opierać się na stworzeniu systemowych rozwiązań w tym zakresie. Zauważenia bowiem wymaga, że w analizowanym wyroku Trybunał

podtrzymał zastrzeżenia podniesione w wyroku o sygn. P 49/11, iż na gruncie obowiązujących przepisów „brak jest możliwości podejmowania działań mających zapobiec szkodom powstałym w posiadanym mieniu wynikających z zachowań chronionego gatunku”, a także dotyczące braku instrumentów prawnych umożliwiających właścicielom zagrożonego mienia podjęcie „w zgodzie z prawem działań mających chronić posiadane dobra”. Jak zaznaczył Trybunał, wadliwość rozwiązań zawartych w ustawie o ochronie przyrody przejawia się w nieprzyznaniu podmiotom zagrożonym wystąpieniem szkód skutecznych środków ochrony przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzęta dzikie poddane ochronie gatunkowej. W analizowanym wyroku podkreślono również, że problematyka ta, już dwukrotnie badana przez Trybunał Konstytucyjny, wymaga racjonalnych rozwiązań prawnych i racjonalnej polityki właściwych organów państwowych, a wypłata odszkodowania za szkody wyrządzone przez gatunki chronione nie może być jedynym „środkiem ochrony”.

Odnosząc się do przywołanej wyżej inicjatywy legislacyjnej, Trybunał wskazał, iż jej zamierzeniem jest zniesienie ograniczenia wypłacania odszkodowania tylko do szkód powstałych wyłącznie w pewnej kategorii gospodarstw, natomiast celowe jest, aby działania odszkodowawcze Skarbu Państwa były powiązane z oceną działań prewencyjnych podejmowanych przez właścicieli i posiadaczy tych gospodarstw (nieruchomości), czego zabrakło w projektowanej ustawie o zmianie ustawy o ochronie przyrody (druk sejmowy 2355).

2. Podmiot wykonujący orzeczenie:

Minister Środowiska.

3. Etap prac nad projektem wykonującym orzeczenie:

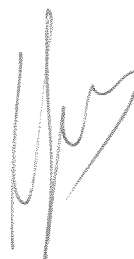
W chwili obecnej są prowadzone działania legislacyjne mające na celu wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r., o sygn. P 49/11, w ramach projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (druk sejmowy 2355).

Wprawdzie przedmiotowy projekt obejmuje także zmianę niekonstytucyjnego art. 126 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o ochronie przyrody, jednak ze względu na zakres zaskarżenia zawartego w wyroku o sygn. P 49/11, nie przewiduje on zmiany art. 126 ust. 4 tej ustawy. Tym samym właściwe byłoby objęcie przedmiotowym projektem również zmiany art. 126 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody. Ponadto, z uwagi na stanowisko Trybunału odnośnie uregulowania kwestii odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez dzikie zwierzęta poddane specjalnej ochronie gatunkowej, zasadne byłoby stworzenie systemowego

rozwiązania uwzględniającego zalecenia zawarte w uzasadnieniu do niniejszego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

4. Uwagi:

Za analizą do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r., o sygn. P 49/11, zauważenia wymaga, że również przepisy innych ustaw zawierają w swojej treści zbliżone konstrukcje prawne do konstrukcji zakwestionowanej ww. wyrokiem oraz wyrokiem z dnia 21 lipca 2014 r., sygn. akt K 36/13. Jako przykład można wskazać treść przepisu art. 46 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066, z późn. zm.). Regulacja ta w ust. 1 w pkt 1 przewiduje, że dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny. Podobnie jak miało to miejsce w zakwestionowanym przez Trybunał przepisie, również w art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie ustawodawca umożliwił osobom pokrzywdzonym dochodzenie odszkodowania wyłącznie w przypadku, gdy szkoda wyrządzona przez wymienione gatunki zwierzyny łownej powstała w określonych kategoriach mienia. Należy przy tym pamiętać, że ewentualna zmiana powyższego przepisu będzie skutkowałą również zmianą zasad odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, występujące w parkach narodowych, strefach ochronnych zwierząt łownych oraz w rezerwach przyrody, bowiem art. 126 ust. 7 ustawy o ochronie przyrody w sprawach wypłaty odszkodowań oraz szacowania szkód odsyła do stosowania zasad określonych w rozdziale 9 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, czyli m.in. do cytowanego art. 46 ust. 1 pkt 1.

Sporządziła:
Olivia Jokiel, tel. 694 60 34

Olivia Jokiel